

JOSEP MARIA SÒRIA

Barcelona

Fa 75 anys va ser afusellat per ordre expressa de Franco  
el militar català que va detenir Companys en els Fets d'Octubre

# La tercera Espanya del general Batet

Pocs minuts abans de les set del matí de dissabte passat, ara fa 75 anys, queia abatut per un escamot d'execució de l'exèrcit de Franco, al camp de tir de Burgos anomenat, paradoxalment, Vista Alegre, el general Domènec Batet i Mesures (Tarragona, 1872-Burgos, 1937) en compliment de la sentència a mort per rebel·lió a què l'havia condemnat un tribunal militar, en un exemple més de la justícia retroactiva que va aplicar el dictador.

Batet va pagar amb la seva vida el fet d'haver resistit la rebel·lió contra la República des del comandament de la Capitania General de Burgos. Però no només va ser condemnat a mort per haver-se mostrat fidel a la República, a la qual ell, com tots els seus companys d'armes, havien jurat fidelitat. Entre les raons d'aquesta execució també hi compta el fet de no haver entrat a mata-degolla a la Generalitat de Catalunya el 6 d'octubre del 1934 a la nit, quan va detenir el president Lluís Companys i di-

versos consellers que s'havien rebel·lat contra el Govern declarant la República Catalana, i que van ser posats a disposició de la justícia. Segons van reconèixer els testimonis directes i els historiadors, l'actuació de Batet al capdavant de les tropes que van anar a la plaça de Sant Jaume aquella nit va ser estalviar un bany de sang.

Franco sempre li va recriminar que no hagués aprofitat el moment, com va fer ell a Astúries, per netejar Catalunya de nacionalistes, tal com consta en l'extensa documentació publicada per l'historiador Hilari Raguera a la seva magnífica biogra-

fia *El general Batet* (Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1994), reeditada ara en ocasió de l'aniversari de la seva execució.

Batet també va pagar amb la vida el seu enfrontament amb l'estament *africanista* de l'exèrcit, entre els quals hi havia el general Franco, arran de la seva actuació com a jutge d'instrucció de l'*informe Picasso*, relatiu a les responsabilitats polítiques -del rei Alfons XIII- i militars pel Desastre d'Annual del 1921, quan les tropes rebels marroquines d'Abd el-Krim van infligir una cruenta derrota a l'exèrcit espanyol, amb més de 8.000 morts.

Batet va reportar la forma caò-

tica i injusta del cèlebre informe per desviar les responsabilitats directes del Rei i la degradació moral dels anomenats *africanistes*. Batet, escrit de pròpia mà, denuncia amb tots els ets i uts noms de responsables de delictes i abusos. Descriu l'estil perdonavides d'alguns oficials que "se senten valents a còpia de morfina, cocaïna i alcohol". "Molta teatralitat... i molt fer-se enrere i anar a la desbandada quan troben una veritable resistència".

Un dels noms que esmenta Batet al seu informe, al qual va tenir accés l'historiador Hilari Raguera, és el del general Franco, de qui escriu que "té poc de militar"

perquè fingeix una malaltia lleu per no estar amb els seus soldats i "passejar-se per cercles i bars".

Raguera escriu que la intervenció de Franco en l'execució de Batet va ser "personal, directa i descarada". El dictador es va negar a concedir-li l'indult, malgrat el seu brillant full de serveis a Cuba, al Marroc i a totes les comandàncies on va estar, que li van valer la Laureada i que li van fer guanyar un enorme prestigi en l'exèrcit. Tampoc no van servir de res les intercessions a favor seu de companys d'armes ni la del cardenal Gomà quan el general estava en capella, en espera de ser executat.

L'èpica que envolta aquell fred matí burgalès del 18 de febrer del 1937, quan recomana a l'escamot que es prepara per disparar que "apuntin bé", s'entremescla amb l' emotiva carta que dirigeix als seus fills en la vigília. "Siguen bons ciutadans i compliu sempre amb el vostre deure siguin quines siguin les circumstàncies... Les nacions pateixen molt quan no es compleixen les lleis i el mal és molt més gran quan hi falten els governants. Jo repasso la meua vida i la meua consciència està tranquil·la i satisfeta. Seguiu el meu exemple i que no compti per a vosaltres el final que jo he tingut. Són moments de passió en què es desencadenen els instints perversos; la justícia fuig espantada, no actua i es vesteix de dol... Però ella actuarà".

Domènec Batet, com Carrasco i Formiguera, polític democristià que va ser executat el 1938 per les tropes de Franco també a Burgos, o la sort que va córrer el cardenal Vidal i Barraquer, tots ells biografiats per Hilari Raguera, són exemples d'aquella Espanya i d'aquella Catalunya convulses per l'extremisme en què no hi va haver la moderació. Una tercera Espanya que es va veure perseguida pels dos bàndols i que alguns fins i tot van pagar amb la seva vida.

D'altra banda, Batet il·lustra com n'hi ha pocs la figura del militar responsable, honorable i rigorós, capaç de distingir quina és la funció d'un home a qui el seu país li confia les armes per defensar-lo i no per atacar els seus propis compatriotes.

D'aquí ve tot el que va passar al camp de tir de Vista Alegre, a Burgos, ara fa 75 anys. ●



El general Domènec Batet, fotografiat a Madrid el 1936 acompanyat d'un grup de periodistes

ARXIU / EFE